

تربیت زن و وظایف اجتماعی او

روز یکشنبه یازدهم آبان از ساعت پنج بعد از ظهر جناب آقای رئیس‌الوزراء و جناب پرنس ارفع (ارفع الدوله) و جناب آقای حکمت وزیر معارف و رجال و افسران ارشد ارتش و مدیران جرابه و نمایندگان مجلس و عده کثیری از مدیرات و معلمات و خانمهای فاضله و سایر آقایان در سالن کانون بانوان حضور بهم رسانده بدوا آقای دکتر سید ولی الله نصر مدیر کل وزارت معارف شرح مبسوطی دایر بر لزوم تعلیم و تربیت نسوان و اهمیتی که وظایف اجتماعی زنها در هر کشوری بالاخص در کشور ما دارد بیان و سپس بانو هاجر تربیت رئیس کانون بانوان پشت میز خطابه رفتن پس از تشکر از حضور مدعوین محترم نطق ذیل را ایراد نمودند .

خانمها و آقایان محترم!

صحبت امروز ما راجع به تربیت زن و وظایف اجتماعی او می باشد ترقیات روز

افزون عصر حاضر و کشمکش و جنگهای دائمی سیاسی و اقتصادی تمام ملت‌های متمدن عالم را وادار می نماید که در شاهره ترقی و در عرصه تمدن گوی سبقت را از ممالک دیگر بر بوده و جاوتر از آنها باشند لذا هر روز با وسایل جدیدتر و با اختراعات گوناگون بر قدرت و قوت خود می افزایند .

مسئله تفوق و برتری خواه از حیث افراد و خواه از حیث اسباب و لوازم دیگر امروز فکر تمام سیاسیون و اجتماعیون عالم را بخود مشغول نموده است ولی همه آنها در یک عقیده معتقدند که ترقی هر ملت نتیجه مستقیم کوششها و فداکاریهای افراد دانا و توانای آن می باشد و چون در حیات هر ملت زنها نصف بیشتر افراد آنرا تشکیل داده و بعلاوه

خانم تربیت رئیس کانون بانوان در حال نطق

تربیت کننده نصف دیگر نیز باز آنها می باشند پس یگانه باعث اقتدار و ترقی ملتها زنها بوده و اگر آنها بتوانند وظایف شخصی مادری و اجتماعی خود را بخوبی انجام دهند مسلما بجماعه که منسوب هستند آن را سعادت مند و کامیاب خواهند نمود و بدین جهت هر ملتی که می خواهد در دنیا سر بلند زندگی کند و در قافله مدنیت پیش آهنگ باشد باید قبل از همه چیز به تربیت طبقه نسوان همت گمارد واقعا مسئله تربیت زن نیز امروز يك مسئله بسیار غامض

و بفرنجی شده و برای رسیدن بمقصود بعضی از ممالک متمدنه عالم مانند انگلستان و فرانسه از حیث تربیت و موقوفیت اجتماعی میان زن و مرد چندان فرقی را قائل نشده و تمام حقوقی را که مردان دارا هستند بزنان نیز داده اند که آنجاها زن بمیل خود می تواند هر قسم شغل و مساکلی را که میخواهد انتخاب و تعقیب نماید و بعضی دیگر مانند آلمان و اتریش معتقد و مایل هستند که مخصوصا زنهایشان خانه دار بوده و حتی المقدور وظایف مادری و خانگی را انجام دهند و تمام سعی و اهتمام حکومت فعلی آنها مصروف براین است که زنا را بخانه و لانه خود یابند نمایند و خود خانم ها نیز در آن ممالک اعتقاد کاملی بخانه و خانواده دارند چنانکه یکی از خانمهای معروف اتریش موسوم به (مادام شوارزالد) که عده زیادی از زنان روشن فکر آن مملکت را تربیت نموده و در واقع قائد و مشاور آنها محسوب می شود در این موضوع می گوید: «استعداد اصلی و امتیاز طبیعی زن اتریشی همان زندگی خانوادگی است اگر جدیت ما در خانواده نبود مملکت اتریش نابحال بورطه فنا مدفون شده بود» .

ما در خانواده در سایه جدیت و فداکاری و بقیعت قوا و هستی و سلامتی خود همه چیز را ثابت و استوار نگهداشته غذا و لباس و منزل و کسان خود را تامین نموده با کوشش زیاد تا آن حدی که مقدور است آسایش و نشاط برای آنها فراهم می آورد .

اکنون که مملکت عزیز ما در سایه شاهنشاه عظیم الشان خود با قدمهای بسیار سریع مراحل تمدن را مبینماید و در پرتو همت ملوکانه آثار ترقی و جنبش و آبادی و عمران در هر گوشه و کنار مملکت نمایان است سزاوار می باشد که بمسئله تربیت زن نیز اهمیت زیاد داده و در فکر آن باشیم که چگونه دختران و زنهای خود را تربیت نماییم تا بتوانند کدبانوی خوب، مادر خوب و فرد خوب جامعه بوده و به پیشرفت وطن عزیز ما کمک نمایند . تاکنون رویه تربیت و اصول زندگی زنها در مملکت ما رضایت بخش نبوده و حالیه نیز متاسفانه چندان پیشرفت قابل توجهی نکرده زیرا غرض اصلی از تربیت بار آوردن افراد لایق و ثابت العزم و قوی الاراده و صاحب رای و عقیده می باشد . در صورتی که زنها در مملکت ما تا آن مدتی که دختر هستند در تحت قیمومت و اطاعت کور کورانه پدر و مادر بوده و بدون اظهار رای و عقیده بسر می برند و بعد در خانه شوهر نیز مقدرات آنها تقریبا همین بوده و هنگامی که بیوه و بی شوهر باشند باز تحت سر پرستی پسران و خویشان خود گذران میکنند .

کسی که خود فاقد همه گونه استقلال رای و عقیده بوده و متکی بشخصیت و اراده خود نباشد چگونه می تواند مردان قوی الاراده و رجال بزرگ در پیرامن دامان خود بیوراند؟ پس لازم است که مربیان و آموزگاران ما در مسئله تربیت دوشیزگان بسیار دقیق بوده و کوشش نمایند که قوای فعاله جسمانی و عقلانی آنها را تواما تربیت کنند و ملتفت این نکته باشند که زنها بیشتر از مردها محتاج سلامتی جسم و روح هستند زیرا صدمات و زحمات بچه آوردن و پرورش و تربیت طفل مستلزم سلامتی بدن و آسودگی فکر است در این صورت لازم است که از همان اوان کودکی بتقویت جسمانی و ورزش دخترها اهمیت زیاد

داده و اقسام ورزش بدنی را که بحال آنها مفید و مناسب باشد در بین آنها متداول نمایند. در دنیای امروز مسئله ورزش و اسپور زنها بقدری مهم و مورد توجه شده است که روز بروز بده زنان ورزشکار افزوده و زنها نیز مانند مردان در اقسام ورزش و مسابقاتها شرکت جسته و غالب می‌شوند و در همه جا کلوبهای اسپور برای آنها دایر گردیده و دائماً بتقویت جسم مشغولند اداره امور منزل و اشتغال بامر مهم تربیت فرزند نیز ایجاب مینماید که مادرها صاحب شخصیت و دارای فکر سالم و اراده قوی باشند برای تولید این خصایص مریها باید بنمو فکری و قدرت درک و فهم و قضاوت عقلانی دخترها زیاد توجه کنند و با اهمیت واقعی و بغرض اصلی از تعلیم و تربیت نسوان بی برده دختران ما را برای اداره منزل و تربیت فرزندان لایق مجهز و مستعد نمایند و مخصوصاً سعی و کوشش کنند که ضعف نفس و تزلزل رای و اراده را که یادگار تربیت ناقص قرنها گذشته می‌باشد از آنها دور نموده و برای نبرد با مشکلات و زحمات روز افزون زندگی آنها را قوی و آماده نمایند. عزت نفس و احترام بنفس را که سرچشمه تمام فضائل و محاسن اخلاقی است در آنها تقویت دهند و باین ترتیب معنی حقیقی عفت و عصمت و شهامت نفس - صرفه جوئی و بردباری را که از صفات لازمه کدبانوئی و مادری است بآنها بیاموزند.

پرو واضح است که تاثیرات زن خانه دار در اداره منزل و شوهر و فرزند چقدر خیل است در خانواده که مرد کمتر در آن جا زندگی می‌کند و برای تامین معاش فامیل مجبور است که بیشتر وقت خود را در خارج از خانه بگذراند شخصیت زن و اراده زن چیزهای امود آنرا می‌گرداند و مرد تمام راحتی خود را مدیون او بوده و بکلی خود را تحت اختیار او گذاشته است و کدبانوئی حقیقی نیز هر روز بحسن اداره خانه مجاهدت و همت می‌نماید از حفظ الصحه و خوراک و پوشاک تمام افراد خانه او مسئول بوده حتی معاش و استقلال خانواده فرزندان خود را فکر و برای تامین آتیه آنها تدابیر گوناگون متوسل می‌شود خلاصه قسمت بزرگی از سعادت افراد خانواده بسته بشخصیت و بصیرت او می‌باشد.

حتی بنظر من زن در باب اخلاق مرد و شوهر خود نیز مسئول است زیرا مردی که واقعا بزن خود علاقه مند باشد دائم در تحت تاثیر اخلاق و تلقینات او بوده و اگر زن او فاقد صفات خوب و اخلاق مستحسن باشد برای آن مرد خیلی مشکل است که از آن متاثر نشده و بتواند صفات حمیده و محامد اخلاقی خود را حفظ نماید و اگر زن او بتکالیف و وظائف خود بی علاقه بوده و در مشکلات زندگی ابراز ضعف نفس و جبن و واهمه نماید چگونه از آن مرد متوقع باشیم که در مراحل صعب العبور و پر خطر زندگی متهور و شجاع بوده و در رفم موانع و مقاصد قوی الاراده باشد.

چقدر مردان بی چاره را می‌شناسیم که در دست این گونه زنها که فاقد اخلاق حسنه و پراز تکبر و تفرعن بیجا و بی فکر و کوتاه نظر بوده اند بورطه فلاکت و بدبختی پرتاب شده اند و همچنین چقدر مردان سعادتمند و خوشبختی را میشناسیم که بواسطه لیاقت و شخصیت و بردباری و عطوفت همسران خود از سخت ترین بدبختیها و فلاکتها رهائی جسته و باتشویق

و ترغیب آنها پیوسته مدارج ترقی را پیموده و سعادتمند گردیده اند آیا نمی‌توانیم از انواع مردان فکور و سیاست مداران لایق که بشر بوجود آنها افتخار می‌کند عده زیادی را مثال بیاوریم که اولین مربی و نخستین الهام کننده آنها مادر و یا همسرانشان بوده اند ؟

حتی تاثیرات زن در مرد هر روز در زندگانی اجتماعی نیز بخوبی محسوس است زیرا عشق و احترام زن و آرزوی خوش آیند و مطبوع بودن در نظر او و اندیشه قضاوت زنها درباره مرد و ترس حقیر شمردن و بی اعتنائی آنها مردهارا وادار مینماید که بسیاری از معایب و رفتارناپسند خود را اصلاح نمایند (کذت) فیلسوف شهیر آلمانی در کتاب موسوم باخلاق مال می‌گوید «زنها تاثیر عمیقی در رفتار و اخلاق مردان خود دارند و بانثویق آنها رفتار و کردار نیک باعث ترقی و تعالی ملت خود می‌شوند»

پس بواسطه مادر مربی مشوق ناصح و اصلاح کننده اخلاق و گدبانو بودن موقعیت و شخصیت زنها در جامعه بسی مهم و قابل ملاحظه است بدین جهت اولین نکته که باید در تربیت آنها در نظر گرفته شود چنانچه عرض کردم همان تربیت فکری و استقلال شخصی آنها میباشد زیرا بدیهی است که اگر آنها صاحب رای صحیح و شخصیت حقیقی نباشند نمیتوانند در انجام کارهایی که مدیر کارخانه آفرینش به آنها محول کرده است موفق بشوند و بنظر من اگر زن باندازه کافی از علوم عقلی و ادبی فرا گرفته باشد نمیتواند منزل خود را بنحو خوبی اداره نموده و اولاد خود را خوب تربیت کند و برای او واجب است آنچه که از تعلیمات ابتدائی مرد یاد بگیرد او نیز فرا گرفته باشد.

وقتی که زن خواندن و نوشتن را یاد گرفته و باصول حقایق علمی اطلاع حاصل کرده و از مواقع بلاه و تواریخ امم کسب معرفت نموده و تا اندازه از مبادی علوم طبیعی و ریاضی و ادبی فرا گرفته باشد آنوقت عقل او بقبول آراء سلیمه و به رد خرافات و موهومات حاضر و باخذ حذر و فضائل آمادگی میشود.

(استوارات میل) که یکی از حکمای معروف انگلیس و از ظرفداران حقیقی ترقی نسوان است در تمام اثرهای خود از حقوق آنها مدافعه نموده و میگوید: «مادامی که زنها باندازه مردان عالم و فاضل و بهمان اندازه بتربیت آنها اهمیت داده نشود نوع بشر به سعادت و رستگاری حقیقی نائل نخواهد شد»

معلوم است که هر موجودی در روی زمین اعم از زن و مرد برای ایفای وظیفه مشخص آفریده شده و مخصوصا جنس زن بداشتن وظیفه مقدس مادری و فراهم آوردن وسائل آسایش شوهر و فرزندان خود متخیر گردیده است. محول شدن وظیفه مشکل و سنگین مادری بزین بهترین دلیل لیاقت و اهمیت و ارزش او در عالم اجتماع بوده و بر همه کس واجب است که در برابر انجام دهنده وظیفه مذکور سر تنظیم و تکریم فرود آورده و به فحوا «الجنه تحت اقدام الامهات» افتخار و عمل نماید از اینجاست که (هکسلی) فیلسوف معروف در این خصوص يك حرف بسیار خوب گفته است «مادامی که مادری سهم زنان است بر مردان لازمست که بار سنگین حیاتی آنها را سبک

کرده و اگر نتوانستند چیزی از آن بکاهند: اقلاً بر آن نیززابتند (فلون) نیز در این خصوص گفته است « آیا سعادت و سذالت خانواده بسته به وجود زن نیست ؟ » آیا اداره امور منزل از وظایف مخصوص زنان نمیباشد ؟

آیا تربیت فرزندان که تشکیل کننده جامعه فردای ما هستند اگر بهمه ماعذر نباشد کسی بهتر از او هست که بتواند از عهده این کار برآید ؟

در هر مؤسسه بزرگ و کوچک و یا هر کارخانه محترم و یا معظم که وارد میشود میبینید که مدیر آن کارخانه یا مؤسسه برای انتظام و سرعت جریان امور به تقسیم کار قائل شده ووظایف گوناگون را بین اشخاص مختلف با رعایت تخصص و وضعیت جسمانی آنها توزیع کرده است. آفرید کار بزرگ و توانا هم در خلقت موجودات آن اصل را رعایت نموده و مرد را بتهیه وسائل زندگی خانواده و زن را بتربیت اولاد و پروراندن مردان بزرگ گماشته است پس منظور عمده از تربیت و تعلیم نسوان اینست که آنها را بتکالیف مذکور آشنا کرده و به اجرای آنها آماده سازد تعلیم و تربیتی که این حقیقت را غایب اصلی و مقصود اساسی خود قرار نهد هر قدر هم دقیق و عالی باشد: فرض اصلی و نتیجه مطلوبه خود که سعادت و کمال نوع بشر میباشد نخواهد رسید .

مادام (داستال) ادبیه مشهور فرانسه در این باب میگوید: « آموزگاران و مربیان ما باید در خاطر داشته باشند و از نظرشان دور نکنند که دخترهای امروز و فردا شریک زندگی مردی مادر فرزندان خواهند شد . (مادام نه کرد و سوسو) که یکی از اجتماعیهون و پدا لوك های معروف حالیه است در کتاب موسوم به (تربیت تکاملی) میگوید : « تربیت کردن يك بچه تا اندازه تعیین مقدرات زندگی او میباشد پس مربیان دختران ما باید دقت کنند که آنها را برای مادری و اداره خانه و خانواده تربیت نمایند و اگر در موقع تعلیم و تهذیب این نکته را مراعات نکنند که در آتیه آنها مادر و رئیس خانه و خانواده خواهند شد شد حتما يك راه غلط و نافع در طرز تربیت آنها پیموده اند .

پس در کشوری مانند کشور ایران که نصف بیشتر نوزادها بواسطه نادانی و بی-مبالانی مادرها تلف می شوند و عده معتناهی هم بواسطه اهمال در تربیت آنها اشخاص علیل و ضعیف باز می آیند چقدر لازم و واجب است که بدخترهای ما آداب مادری و رموز تربیت فرزند آموخته شود بدین جهت وزارت معارف این اصل مسلم را اساس تعلیم و تربیت نسوان قرار داده و مقرر فرموده اند که در دستور تعلیمات مدارس نسوان بتعلیم خانه داری و تربیت اولاد اهمیت زیادی داده شود

ولی این حقیقت را نیز نباید از نظر دور داشت که همه زنها زوج و ملحد نمی-شوند و یا اینکه همیشه در آن موقع و آن وضعیت باقی نمی مانند و گاهی مجبور میشوند که معاش خود و فرزندان خود را تامین کنند پس واقعا چقدر بی احتیاطی است که آنها را عاجز و غیرمقدر برای اداره زندگی خور بار آورده و در برابر بعضی پیش آمده ها آنها را آماده بکار ننمایند و آن وقت آنها مجبور شده در مقابل درد معاش و بلای گرسنگی و بی چیزی برآه های مخالف و غیرمشروعی توسل جویند. در فشارهایی که بر علیه فحشاء و ردم آن به جهت

کوشش می نمایند بگانه علاج را تعلیم و تربیت صحیح دخترها دانسته و تربیت فکر و روح آنها می پردازند زیرا بندرت تصادف میشود که دختر و یا زنی که در تربیت فکری و روحی آن تقصی نباشد با آسانی گمراه و اشغال شود

علاوه بر این در اغلب خانواده های ایرانی مشاهده می نمایم که يك مرد متکفل معاش هفت و هشت نفر زن اعم از عیال و مادر و خواهرها و دخترها و خویشان و بستگان و غیره می باشد؛ در زندگی امروزی که مشکلات مالی و اقتصادی از هر حیث فراهم است این ترتیب لطمه بزرگی بوجه فامیلی زده و در مقابل خرج های گمرشکن مرد بیچاره مستاصل و پریشان می شود و البته در چنین وضعیت از افراد خانواده آنها که مسئول اداره منزل نیستند می توانند بخوبی خارج از خانه کار کرده و بوجه خانواده کمک نمایند ولی برای رئیس خانه و کدبانو در درجه اول لازم است که با امور منزل رسیدگی نماید و خارج از خانه کار کردن و بدست کلفت و آشین سپردن خانه و بچه خود را نزدیک بصره جوئی تصور نکنند (بیافولد) که یکی از اجتماع یون معروف است در کتاب خود موسوم به (زن کدبانو) از روی رقم و حسابات دقیق ثابت میکند که زن خانه دار بوجه فامیلی وجه بیشتر عاید میکند تا زنیکه صاحب شغلی خارج از خانه باشد.

حتی برای زنهایی هم که متمول هستند باز برای اداره اموال و املاک خود لازم است که آنها نیز با سواد و با اطلاع باشند زیرا اغلب می بینیم خانم هایی که علم و بصیرت در اداره کار و شئون خود ندارند تمول آنها در دست و کیل و مباشر بتدریج بتحایل رفته و یواش یواش و کلاء و گماشتگان آنها غنی و خود آنها نیز میشوند.

حالیه در این دوره هم اگر جوانان تحصیل کرده ما پس از ختم دوره تحصیل و تأمین معاش فوراً بفکر وصلت و تاسیس کانون خانوادگی می افتادند و در ادای این تکلیف مقدس که ازدیاد نفوس و دوام عظمت و سعادت مملکت بسته بان است کوتاهی نمی کردند ما از آتیه دوشیزگان خود ابتدا نگرانی نداشته و می گفتیم که برای دختران فقط فرا گرفتن اصول خانه داری و تربیت فرزند کفایت زیرا همسران آنها تأمین معاش آنها را خواهند نمود ولی چون بملل مختلفه اغلب عکس این ترتیب مشاهده می شود و برای اینکه دخترهای ما در آتیه از عواقب وخیم و بیکاری که ام الخبیثات است مصون بمانند لازم است در دبیرستانها آنها را با صنایع و هنر پدی از قبیل نقاشی، منبت کاری، خیاطی، دفتر داری و ماشین نویسی و غیره مجهز ساخته و با وسایل ورود آنها را بدانشکده طب و شعب آن مخصوصاً دندان سازی و دو سازی و قاب لگی و پرستاری فراهم آورد البته در این صورت دخترانی که شریک زندگی ندارند می توانند با اشتغال باین پیشه ها و صنعت ها خود شخصا و مستقلا تأمین معاش کرده و از بیکاری احتراز جویند بدیهی است که با مراعات این ترتیب از بیشتر مفاسد اخلاقی که مخرب اساس معنوی اجتماعات بشری می باشد جلوگیری شده شرافت و حیثیت و مقام زن در جامعه محترم و محفوظ میماند بدین جهت جناب آقای وزیر معارف در یکی از جلسات کانون بانوان که تشریف داشتند فرمودند: برای اینکه خانها در موقع لزوم بتوانند وارد شغل و صنعتی بشوند لازم است دوره دوم دبیرستانهای نسوان حرفه ای باشد و در این دوره دخترها

در شعب صنعت های مختلف مانند خیاطی ، نقاشی ، پرستاری و قابلمگی و سایر هنرهای زنانه مشغول شوند . کانون بانوان در اصلاح پرگرام مدارس نسوان مخصوصا باین مطلب دقت نمایند و پرگرام این شعبه هارا خود خانها ترتیب دهند و بامثال امر ایشان پرگرام های دوره دوم در اینموارد از طرف کانون بانوان تهیه و تقدیم شده است که تا پس از تصویب شورای عالی معارف در سالهای آینده معمول و مجری گردد .

تعلیم و آموزگاری یکی از شغلهای مطلوب برای زنهاست در اتانزونی بیش از ۲ ملیون شاگرد از ۱۷ الی ۱۸ ساله در دبستانها و دبیرستانها تحصیل میکنند - در مدارس آنجا عدت (پرفسورها) استادان مرد به ۱۴۰ هزار نفر بالغ نمی گردد در صورتیکه عده استادان زن از ۷۰۰٫۰۰۰ نفر متجاوز می باشد با این ترتیب قسمت عمدت تعلیم و تربیت در دست زنهاست و پسر های ۱۷ الی ۱۸ ساله که وارد دانشگاه ها می شوند تقریبا بدون استثنا در سایه آموزگاری انحصاری نسوان پرورش یافته اند . نفوذ جنس زن از گاهواره شروع شده و تا اوایل شباب شاگرد ها دوام دارد و از همین روی میتوان گفت که حس احترام بزین در روح تمام مردان آن مملکت حکم فرماست

علاوه بر تمام این مطالبی که عرض شد آیا فکر و روح و احتیاجات واحساسات زنها با مردها تفاوتی دارد ؟ بطور مرد ها مایل هستند که بواسطه فرا گرفتن علوم و مطالعه کتب مجهولات و مشکلات خود را یکایک حل نموده و از تابش علم و هنر بهره مند و نیر و مند گردند البته زنها نیز بهمان اندازه برای نامین و تشفی حس کنجکاو و اطلاع بماوقع و چگونگی موجودات و برای تقویت عقل واحساسات احتیاج شدیدی بتحصیل و فرا گرفتن علوم دارند مگر نه آنست که حضرت پیمبر (ع) فرموده اند : طلب العلم فریضة علی کل مسلم و مسلمة و حقیقه برای یکمرد نیز داشتن عیال صاحب علم و هنر بچقدر موجب مسرت و افتخار بی - پایان است بهمین جهت است که یکی از حکمای معروف مسیوزانت در کتاب مشهور خود موسوم به «خانواده» راجع بزین عالمه و فاصله چنین نوشته است :

« زوجه بصیر و عالم آن است که در زندگی خستگی های روزانه و کسالت بیکاری را رفع و حیات را برای مرد مانند بهشت برین بر فرح و انبساط می نماید و مانع از بروز همه گونه اختلاف و کدورت ها میان خود و شوهر می شود در ایجاد خوشی و خرمی و نشاط زندگی در خانواده کمال زرنگی و زبردستی را دارد »

مملکت نیز خود یک نمونه کاملی از زندگی خانوادگی می باشد چطور دست قدرت زن در تامین خوشبختی و سلامتی در خانواده اظهار توانایی و اعجاز می نماید در اقتدار و عظمت و سعادت ملتها نیز سهم زیادی دارد بهمین جهت است که بعضی از مسائل اجتماعی از لحاظ کمک و مساعدت فقرا و محتاجین و اصلاح حال و اخلاق جامعه و جلوگیری از بعضی عادات مضر و ناپسند مانند ابتلا بمسکرات و قمار و غیره خانم هارا در امریکا و اروپا وادار نمود که در حیات اجتماعی نیز ابراز فعالیت نموده جمعیتها و کلوبها تاسیس کرده و بر علیه مفاسد و بهبودی اوضاع اجتماعی و در حفظ صلح و آسایش عالم مشغول خدمت شوند . مثلا : اگر اساس نهضت

بانوان و منشاء جنبش آنها را در آفریک تدقیق و تعقیب نمایم خواهیم دید که درست با تاریخ مذاکرات منع برده فروشی شروع می شود زیرا خانم های امریکائی بالطبع از لفظ اسارت تفر داشته و بندگی و غلامی سیاهان را بنظر خوشی نگاه نمی کردند و برای آزادی آنها بیش از مردها رشادت و همت بخرج می دادند. یکی از خانمهای دانشمند و معروف آنجا موسوم به (هاربت - بیکراستو) با تالیف کتاب (کلبه موطوم) زندگانی سفالت آمیز و پر محنت و عشقت سیاه یوسنان را شرح داده واقعا این کتاب تاثیرات عمیقی در آن کشور بخشید و احساسات نوع پرستی دنیای متمدن را بهیجان آورده بود در سال ۱۸۴۰ میلادی بعد از انتشار این کتاب الغاء اسارت سیاهان یواش یواش در همه جای دنیا مطرح شده و عدّه زیادی هم از زنها انجمن ها برپا نمودند در این تاریخ يك كنگره بین المللی راجع بمنع برده فروشی در لندن منعقد شد سه نفر از خانمهای محترم آمریکائی شرکت مذاکرات در این کنگره انتخاب شده و بشهر لندن عزیمت نمودند و در آنجا بحقارت بزرگی دچار شدند زیرا رئیس جمعیت الغاء اسارت سیاهان در انگلستان امریکائی ها را بهلت فرستادن نمایندگان زن بصورت کنگره مورد ملامت قرار داده و از وارد شدن آنها بتالار کنگره مانع شد و فقط اجازه داد که خانمها بطور مستمع در کانون ها نشسته و بمذاکرات آن مجلس شرکت نمایند! خانمها دوازده روز تمام در مدت تشکیل جلسات کنگره در کانونها نشسته و مذاکرات را گوش می دادند! یکی از آن خانمها موسوم به (الیزابت کادی ستانتون) برقنابش گفت: « بعد از مراجعت بامریک اول کار ما آن باشد که مجمعی تشکیل داده و برای بهبودی اوضاع نسوان و تامین نفوذ و دخالت آنها در بعضی از مسائل اجتماعی که برای آسایش و صلح عالم مفید و لازم است کار کنیم » چنان هم شد یعنی خانمها پس از مراجعت بامریک اول يك انجمن خصوصی و بعد انجمن های عمومی تاسیس داده و اعضای زیادی جمع کردند و روز بروز برای ترقی و پیشرفت زنان و تامین آسایش و خوشبختی در کشور با کمال دلگرمی مجاهدت می نمودند و بسا این تربیت از ضعفها و محتاجین دستگیری میکردند و بمادران بی بضاعت کمک می رساندند و حامی اطفال یتیم و بی سرپرست بوده و نسل جدید را حمایت میکردند ضامن اخلاق اجتماعی آنها بوده و بوضع شدن قانون منع مسکرات در آمریکا و بمجری شدن آن در مدت زیادی آنها باعث شدند خلاصه اهمیت خدمات خانمها بتمدن گیتی و آسایش عمومی غیر قابل انکار بود و در نتیجه موفق شدند که بیشتر معایب عمومی را اصلاح نمایند:

خانم های امریکائی تا بحال کوشیده اند که در جامعه دارای مقام مستقلی باشد حالیه نیز فصل جدیدی در تاریخ طرفداری زنان در آمریکا آغاز نموده است زیرا رئیس جمهور فعلی آمریکا وزارت مشاغل را بهمه زنی واگذارده و این تجربه کھلا نتیجه مطلوب بخشیده زیرا (میس پر کین) در وزارت خود نشان داده است که یکزن می تواند در مقابل فشار های رئیس اتحادیه کارگران مقاومت سختی بخرج داده و با يك رئیس کمیانی دریائی وارد مذاکره و مباحثه شده و غالب در آید و همچنین (مسترس روت) وزیر مختار انارونی در کینهاك موفق بجلب احترام و توقیر تمام کوردیپلماتیک گردیده است این خانمها در میان نوع خود مستثنی نیستند بلکه اغلب خانمهای اتازونی شخصاً زندگانی خود را اداره می نمایند و با اهتمام صلح طلبانه کھلا کمک افکار دولت هستند می خواهند با ثبات عزم و جرأت پیوسته بر علیه محنت و تنگدستی مبارزه نموده و فقر

و فلاکت را از بین ببرند و کار و عمل را شعار خود نمایند و همواره در مبارزه با الکولیسم و مرض سل بوده و در اصلاح اخلاق و فساد اجتماعی با جدیت غیرقابل انکار درمجادله می باشند.

در بعضی از ممالک اروپا مانند سوئد — روسیه — انگلستان و فرانسه کمی بعد از نهضت های نسوان در آمریکا جنبش هایی در بین خانها پدیدار شده و جمعیت ها و کلوبها تشکیل رده و برای اصلاحات اجتماعی و تامین حقوق نسوان شروع بکار نمودند که تفصیل آنها خیلی طولانی و محتاج بنطقها و گفتگوهای علیحده است که تنگی وقت فرصت و مجال شرح آنرا نمیدهد فقط میخواهم این قسمت را بخانها و آقایان متذکر بشوم که تقریباً از سی سال با بنظر طرف شرکت زن در امور اجتماعی و رسمی بیشتر از سابق مورد توجه شده و علی الخصوص در دوره جنگ بین المللی زن مقاماتی را احراز نمود که قبلاً بهیچوجه فکر نمیکردند باو واگذار نمایند زیرا موقع جنگ عمومی یکی از بهترین موقع و فرصتها برای خانها بود که لیاقت و استعداد های خود را نسبت با امور اجتماعی و ملی نشان بدهند.

در حین اشتغال مردم بچنگ اغلب زن ها متکفل معاش خانواده و فرزندان شده و بهتاجین کمک رسانده و در صحنه جنگ پرستار مجروحین و مبتلابان بودند تمام لباس و لوازم سربازان را خانها دوخته و تهیه میکردند و اغلب اعضاء جمعیت صلیب احمر را آنها تشکیل داده بودند در موامع سخت در مجامع با ایراد خطابه و کنفرانس ها افراد مات را تشجیع و تشویق می نمودند چنانچه در جنگ بین المللی هنگامیکه شهر از میر بتصرف ارنش یونان درآمد خانم خالده ادیب که یکی از معروفترین آدبیه و خطیبه های ترکیه میباشد با نطقهای مهیج و مشوق افکار عامه را تحریک و بچنگ و خدمت وطن تشویق میکرد در اطراف شهر از میر و دهات آن سوار اسب شده ده بده گردیده برای ارتش آذوقه و البسه جمع مینمود حتی این خانم در سابه همان جدیت و لیاقت خود بود که بمسند وزارت هم نشست.

حالا در اغلب ممالک متمدنه دنیا خانها مجامع و کلوبها دائر کرده و راجع باصلاح حال و شئونات زنها و برای طرفداری از صلح و آسایش عالم و بهبودی اوضاع اقتصادی واجتماعی و اخلاقی جدیت مینمایند و خانهای ممالک شرق مانند مصر و سوریه و ترکیه و ایران نیز بتدریج در این جمعین شریک شده و هر دو سال یکمرتبه در یکی از ممالک شرقی کت کنندگان کنکره تاسیس و نواقص اجتماعی را مطرح و برای رفع و چاره جوئی آنها وارد مذاکره و مباحثه می شوند چنانچه اخیراً یازدهمین کنکره بین المللی نسوان در شهر اسلامبول با ریاست (خانم کریت آشمی) انگلیسی دائر گردیده است و متن کنفرانسها و مذاکرات آن که بکانون بانوان رسیده همراجم باصلاح مفلسد اجتماعی و برقرار نمودن صحاح درعالم و تامین حقوق نسوان بوده که تفصیل آن خیلی طولانی است. خلاصه چنان معروف است که هر عصری با اعمال خود شناخته میشود حالا خیلی بجاست

که قرن بیستم نیز قرن زن نامیده شود زیرا با شروع این قرن فعالیت حقیقی زنها نیز شروع شده و عامل عمده و باعث یگانه آمدن و ترقی فعلی آنها هستند حالا بسیار لازهست که خانهای ایرانی نیز بترقی و تعالی مملکت و پیشرفت زنها آن علاقه شدیدی نشان داده و با عشق و شور دست بهم داده و خدمت نمایند در چنین عصر فرخنده از این موهبت عظمی که در سابه اعلیحضرت شاهنشاه همایونی همه قسم وسایل پیشرفت و ترقی برای زنها مهیا است فرصت را غنیمت شمارند و در شکرانه این نعمت که مانند والا حضرت شاهنشاهی شاهدخت شمس بهاوی رئیس و حامی و سرپرست

گراهنایی دارند با کمال دلگرمی وارد کار و عمل شوند و بدانند که اولین وظیفه آنها تأمین سعادت و خوشبختی خانواده است که تشکیل کننده افراد مملکت و جامعه ایرانی می باشد و در فکر آن باشند که چگونه در خانه حکومت کنند و چه ترتیب صالح و سلامتی و آسایش و فراغت را در محیط خانواده برقرار نمایند بطوری که نگذارند هرگز غبار ملالت و کدورت که غالباً از سوء تفاهم و اهمال در امور منزل تولید میشود آسمان صاف خانواده را تاریک نماید خانم های ایرانی مطمئن باشند در ممالک متمدنه نیز زنهایی که کارهای خانه و لانه را حقیر و کوچک شمرده و همواره باموری که غالباً انجام دادن آنها برای مردان بهتر و مناسبتر است چشم دوخته اند بالاخره در نتیجه ملتفت شده اند که محرومیت از يك كانون خوشبختی خانواده و زندگی بی فرزند و شوهر چقدر تلخ و ناگوار است در ثانی اصلاح اخلاق و معایب اجتماعی در کشور و عالم باید یگانه مقصود آنها باشد بیشتر مساعی خود را در تربیت فرزندان صاحب اخلاق سلیم و نیات پاک مصروف بدارند و از تدابیری که برای رفق مفسده های اجتماعی ضرور است هرگز خودداری نکنند و لازم هم نیست که این تدابیر حتما در تحت قیود و شروطی باشد بلکه هر خانمی که مایل است افراد مملکت و هموطنان خود با اخلاق پاک و صحیحی متصف باشند اولاسی میکنند که معایب و نواقص خود را اصلاح نماید زیرا برای ما داشتن عار نیست بلکه عار و خجالت حقیقی آنست که نفس خود را انکار نماییم و ادعا بکنیم که وضعیت و طرز زندگی ما بهترین شکل زندگی است و مسالما اگر خطاها و نقصانهای خود را انکار نموده و چشم ببوشیم گفتار ما در سایرین هرگز اثری نخواهد بخشید و ثانیاً در هر محفل و مجلسی که باشیم نباید عادات و رفتار ناشایست دیگران را تجویز و تصدیق نمائیم مثلاً می بینیم که روز بروز عده مبتلایان بدرد خانمان سوز قمار در مملکت بیشتر شده و بسا خانواده ها در نتیجه محو و پریشان میشوند خانمی که یگانه فکر او سعادت هموطنان خود باشد حتماً با تمام مجاهدت و قوی بر علیه این مفسدت اجتماعی کوشش نموده و از هر گونه پندها و اندرزها خودداری ننماید و شوهران و برادران و فرزندان خود را با کمال جدیت از این ابتلاء ننگین منع میکند و بهمین ترتیب ابتلاهای دیگر ثالثاً خواهران من خوشبختانه هر روز بواسطه خواندن جراید و مجلات مطلع میشوند که امروز جنگ واقعی در همه ممالک همان جنگ اقتصاد است و خانمهای تمام ممل متمدنه که تنها سربازان حقیقی این مجادله می باشند با کمال عزم و ثبات می خواهند غلبه را نصیب خود نمایند و در ترویج و بهبودی امته و وطنی خود با جدیت خستگی ناپذیر کوشش مینمایند امروز که ذوق و حسن سلیقه و ظرافت صنعت ایرانی در همه جای دنیا مطرح بوده و تمام افتخارات شاهکارهای صنعتی راجع بملت خودمان میباشد حیث است که در موارد بسیار امته خارجه را انتخاب و ترجیح داده و موجبات دلسوزی صنعتکاران خود را فراهم نمائیم .

در اداره خانه و پوشیدن لباس نیز همیشه باید سادگی و نظافت را دستور آن قرار داده و با مخارج مهمل و بیهوده کیسه های غنی و بودجه های بی نیاز خود را نهی و فقیر نماییم زیرا مجموع مکت همین کیسه ها تمول و عایدات خزانه دولت عزیز خودمان را تشکیل میدهد و فرزندان خود نیز همواره درس اقتصاد داده و از اوان کودکی آنها را آشنا بیک حیات منظم و حسابی بکنیم در مال متمدنه و بالخصوص در زایون و امریکا خانمهایی که عضو مجامع و کلوبهای زنها میشوند مخصوصاً موظف هستند در هر مجلسی باشند همیشه نصایح و وعظ هایی در اداره منزل و اقتصاد و حفظ الصحه و اخلاق بخانه داران جوان داده و در تشکیل کانون های سعادت مند بانها راهنمایی نمایند همین مسائل ساده و سهلی که اجرای آنها وجه مادی و زحمت زیاد نمیشود و منوط به نیات پاک و علاقه صمیمی است در حقیقت موجب تشدید کالج عظمت ملتها و باعث تقوی و برتری آنها میگردد .